

POSTOLACHE Victoria, lect. univ., USARB

CURAC Andrei, masterand, USARB

The Banking sector represents a vital component of our nation's infrastructure. Financial Institutions provide a large scale of products form the large bank institutions to the smallest community banks and credit unions. The rise of financial institutions and it's role in our daily life exposes banking sector to increasingly more crises. The banking sector as a part of financial sector is best path to economic prosperity, development, and sustained wealth of nation, this way the banking crises threat national security.

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE
ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

Keywords: national security, banking sector, financial security, economic security, crises.

Pornind de la schimbările în curs de desfășurare pe plan internațional și de la transformările care au avut loc pe plan intern, după 1990, securitatea economică tinde spre acumularea de aspecte noi, importante pentru însăși existența normală a țării. Securitatea economică a sectorului bancar creată ca atribut al politicii financiare, trebuie înțeleasă și elaborată în așa fel încât să definească prioritățile naționale în materie de economie și dezvoltare economică.

În ultimul deceniu, sectorul bancar operează într-un mediu caracterizat de instabilitate și incertitudine, iar pierderile pot genera tulburări semnificative în cadrul sectorului bancar. Reputația și stabilitatea băncilor depind de capacitatea acestora de a face față mediului economic instabil, fie că merge vorba despre spălarea banilor, finanțarea terorismului, corupție sau fraudă, fie că este vorba de impactul globalizării sau a crizelor economice. De aici, putem remarca necesitatea studierii securității bancare și a fenomenelor care pot avea impact, într-un fel sau altul. În acest studiu ne propunem să cercetăm aspectele securității bancare, să analizăm securitatea economică a sectorului bancar și cauzele principale ce influențează apariția riscurilor sistemului bancar, cauzând daune securității naționale.

Pentru a înțelege aspectele temei analizate este necesară revizuirea sensului securității economice a sectorului bancar ca element al securității naționale în general. Identificarea locului securității sectorului bancar în sistemul securității naționale necesită clarificarea elementelor constitutive ale securității naționale, ea fiind compusă din securitatea economică, politică, juridică, armată și socială.

Literatura de specialitate tratează mai multe păreri de multe ori contradictorii cu referire la conținutul și esența securității economice. Aceste deficiențe provoacă neînțelegeri și sunt cauzate de formularea incorectă și chiar lipsa sensului securității economice și evoluției economiei naționale, nu numai la nivel de țară ci și la nivel mondial. După unii autori termenul securității naționale reprezintă starea protecției personale, a societății și a statului contra amenințărilor externe și interne, și care asigură promovarea drepturilor constituționale, libertățile, calitatea și nivelul de viață al cetățenilor, suveranitatea, apărarea și securizarea unei dezvoltări echilibrate a statului.

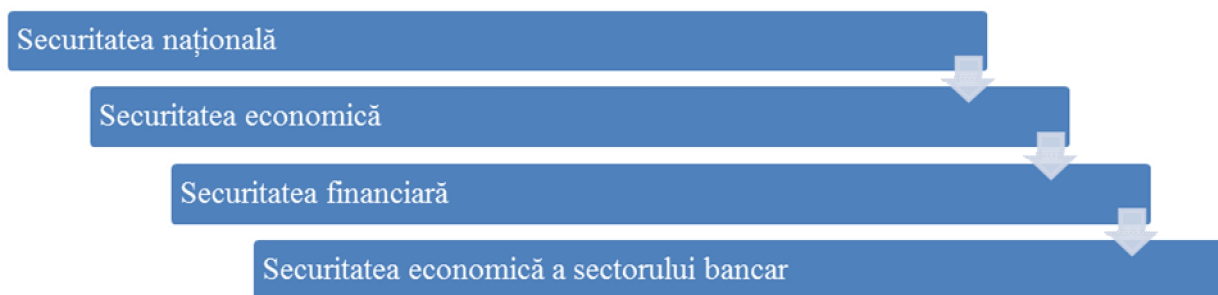
Securitatea economică reprezintă o parte componentă a securității naționale a statului, prin intermediul căreia se urmărește eliminarea totală a problemelor de ordin economic. Analizând majoritatea publicațiilor care se referă la tematica respectivă putem evidenția faptul că toate definițiile care se referă la securitatea economică pot fi grupate în 2 mari grupe fundamentale.

La prima grupă se referă acele definiții conform cărora securitatea economică, reprezintă totalitatea condițiilor de dezvoltare economică, care ocrotește structura economică a statului de diferite pericole interne și externe. Autorii care preferă mai mult această grupă consideră securitatea bancară și cea economică ca totalitatea factorilor și condițiilor care asigură o economie națională independentă, stabilă și care se dezvoltă continuu.

Alți autori, care fac parte din a 2-a categorie, consideră noțiunea securității economice ca principala caracteristică a sistemului economic care determină calitatea acesteia de a menține un mediu înalt de viață a societății, precum și realizarea concomitentă a intereselor naționale. Pentru a înțelege mai bine ideea pe care încearcă să o prezintă autorii care fac parte din această grupă este necesar de a atrage atenția la formularea noțiunii securității bancare propusă de cercetătorul rus Senchagov V.K. care definește securitatea economică ca starea economică și a instituțiilor guvernamentale prin care se asigură protecția garantată a intereselor naționale, a politicii de orientare socială, a capacităților suficiente de apărare în cazul unei dezvoltări nefavorabile [3, p. 15].

Actualmente este foarte greu de a stabili esența, rolul și condițiile în care se asigură securitatea economică a sectorului bancar în condițiile tratării diversificate a termenului securității economice. Clarificarea acestei întrebări nu este doar o dispută teoretică, ci și una metodologică. În general la acest capitol se poate afirma cu exactitate precum că în esență securitatea economică depinde de relațiile optime dintre activitatea statului, societății și a economiei, de conținutul și starea instituțiilor guvernamentale, culturii societății și în general de eficiența economică și a sistemului bancar.

Conceptul securității economice continuă a se modela și adapta noilor condiții economice, cuprinzând în sine și securitatea financiară care poate fi înțeleasă ca asigurarea protecției intereselor financiare a subiecților economiei naționale la toate nivelurile de la cetățenii statului și finalizând cu întreprinderile, organizațiile atât în cadrul statului, cât și în exteriorul acestuia, precum și protecția contra influenței factorilor macroeconomici și politici negativi. Criteriile care pot fi utilizate în cunoașterea securității naționale pot fi considerate politica financiară, politica monetar-creditară, politica valutară și bancară a țării. Respectiv în limitele securității financiare a statului se poate vorbi în final despre securitatea bancară (figura 1).

Figura 1. Locul securității bancare în cadrul securității naționale a statului

Sursa: elaborat de autor.

Analiza asigurării securității economice a sectorului bancar este punctul de reper a foarte multor lucrări, cauzând apariția a multor dispute, ce generează diverse complicații în evaluare și propunerea unor noi direcții a dezvoltării securității sectorului bancar. Este foarte bine înțeleasă ideea necesității unei conduceri eficiente pentru asigurarea securității economice a sectorului bancar ce cade sub influența diferitor aspecte negative ce au loc nu numai la nivel național dar și la nivel mondial [2, p. 1].

În acest context, este necesară o analiză rapidă și propunerea la timpul potrivit a celor mai eficiente recomandări care ar asigura evitarea crizelor financiare ce influențează în primul rând dezvoltarea sistemului bancar.

Necesitatea asigurării securității sectorului bancar se datorează faptului că în prezent, activitatea bancară este prezentă oriunde, în cadrul tuturor relațiilor economice, fie acestea sunt relațiile cu persoanele fizice care utilizează produsele bancare pentru propriile necesități, fie cu persoanele juridice care și realizează activitatea prin intermediul băncilor fiind utilizatorii direcți a produselor bancare.

Unii autori au încercat să prezinte o formulare concisă a noțiunii securității economice a sectorului bancar, după părerea lor noțiunea dată reprezintă abilitatea de supraviețuire pe timp lung a băncilor în condițiile unei concurențe existente în cadrul sistemului bancar, sub influența factorilor politici, economici și sociali negativi.

De aceea sub noțiunea de *securitate economică a sectorului bancare* se înțelege abilitatea acestuia de a rezista factorilor destructivi a pieții financiare și de a asigura supraviețuirea sistemului bancar în condițiile unei concurențe stringente.

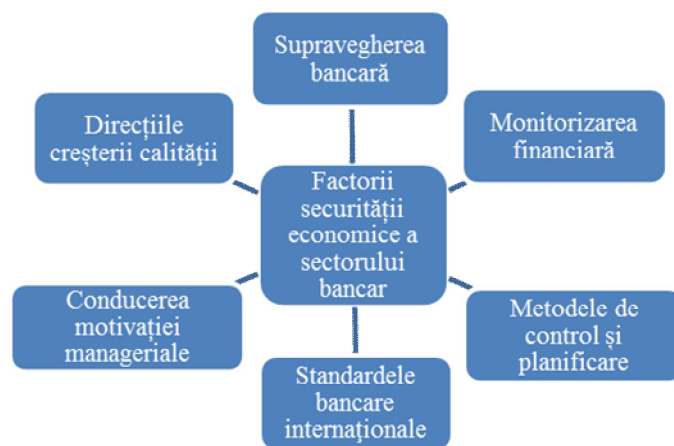
Dezvoltarea sistemului bancar nu se poate realiza fără intervenții sau reglementări din partea statului, dar această intervenție trebuie să se limiteze doar la operațiunile prea riscante. Statul nu trebuie să urmărească toată activitatea bancară dar să creeze condiții eficiente pentru dezvoltarea acelor bănci care funcționează cel mai efectiv și care în caz de ciocnire cu diferite deficiențe atât interne, cât și externe vor supraviețui și își vor continua activitatea prosperă. Această condiție ar asigura o stabilitate nu doar financiară ci și una economică și națională, care ar trebui să fie înțeleasă și utilizată pe larg în economiile naționale a tuturor statelor [5, p. 363].

Toate elementele economiei naționale trebuie să funcționeze în așa mod, încât, să se asigure o dezvoltare și stabilitate economică totală. Interacțiunea subiecților și obiectelor securității economice a unui sistem bancar prosper trebuie să se realizeze astfel:

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE
ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

1. Statul - proprietar al resurselor obținute și create pe baza bugetului național, precum și a resurselor informaționale referitor la taina guvernamentală;
2. Banca Centrală – autoritatea răspunzătoare de implementarea și aprobarea politicii monetar-credite a statului;
3. Băncile comerciale – sunt proprietarii resurselor financiare, precum și a celor informaționale care formează secretul comercial și bancar;
4. Persoanele fizice și juridice – sunt participanții procesului de funcționare a băncii și sunt utilizatorii produselor puse la dispoziție de către băncile comerciale [2, p. 3].

În acest context, un rol primordial în asigurarea securității economice a sectorului bancar aparține factorilor ce determină securitatea sectorului bancar prezentați în figura 2.

Figura 2. Factorii securității economice a sectorului bancar

Sursa: elaborat de autor.

Toate elementele componente enumerate promovează o evoluție continuă nu doar a sistemului bancar ci și a întregului sistem economic național. Astfel, dacă între aceste verigi apar deficiențe, banca centrală precum și băncile comerciale sunt implicate să diminueze riscul care poate afecta sistemul bancar care provoacă atentate asupra securității naționale a statului. Trebuie de menționat faptul că în cazul unei crize economice care își poate lua începutul la nivelul sistemului bancar se atestă situații negative precum: creșterea inflației, dependența de capitalurile străine, diminuarea investițiilor, distrugerea potențialului tehnico-științific a statului.

Pentru a înțelege necesitatea existenței unei securități economice a sectorului bancar e necesar de a cerceta situația care s-a creat pe parcursul ultimelor luni ale anului 2014, când situația din sectorul bancar s-a înrăutățit complet, după ce cele 3 bănci: Banca de Economii SA, BC „Unibank” și BC „Banca Socială” SA au fost implicate în cadrul mega-tranzacțiilor care de fapt pot fi numite mai simplu fraude.

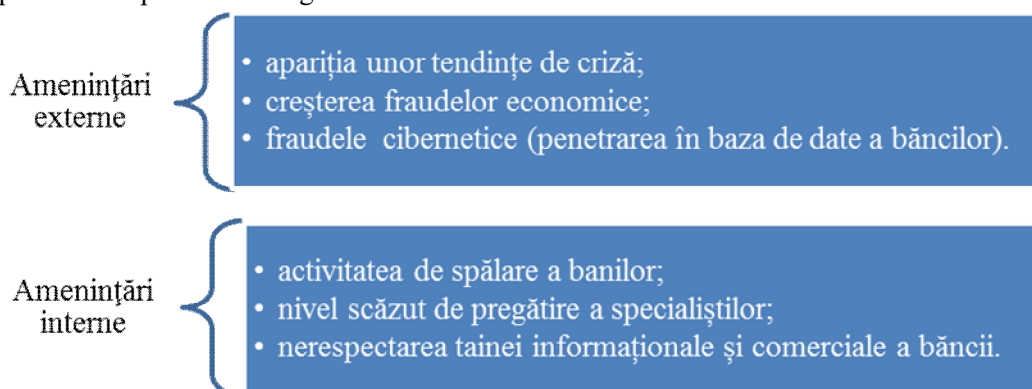
Toate instituțiile responsabile de securitatea bancară nu au putut face față acestei crize. Dar situația este foarte simplă - în Republica Moldova noțiunea securității bancare nu are nici o existență în cadrul acestor fraude au fost implicate și autoritățile responsabile de securitatea economică, deoarece conform legislației în vigoare BNM este unica autoritate responsabilă de autorizarea tranzacțiilor, fără de această autorizație transferul este imposibil. În rezultatul acestor operațiuni suspecte, sectorul financiar s-a pomenit a avea un deficit imens de capital (-17,5 mld. lei). Pentru a soluționa cât mai rapid problema s-a recurs la creșterea artificială a cursului de schimb valutar pentru a salva situația deficitului de resurse bănești. Rezultatul creșterii peste limite a cursului valutar a cauzat panică în rândul societății, cererea de valută fiind foarte mare și provocând devalorizarea monedei naționale, la fel înregistrându-se creșterea nivelului inflației.

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE
ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

Creșterea cursului valutar a cauzat multe daune pe lângă devalorizarea masivă a monedei naționale și creșterea cu un ritm înalt a nivelului inflației au provocat creșterea costurilor de servicii creditelor în MDL, intensificarea cererii creditelor în valută străină precum și creșterea numărului depozitelor în valută. Pe lângă aceste argumente Banca de Economii SA, în calitate de bancă de stat, are de suferit foarte mult, cauzând daune întregii societăți și fiind punctul slab al economiei naționale ce poate provoca destabilizarea masivă a securității naționale. Din cauza acestei crize, situația sistemului bancar național a avut de suferit mult și va avea de suferit în viitorul apropiat, acum totul depinde de modalitățile alese pentru eliminarea problemelor prezente și securizarea completă a sectorului bancar.

În condițiile unei economii de piață, care evoluează continuu, nu se poate vorbi despre o securizare permanentă de aceea, în opinia noastră, ar fi mai corectă următoarea formulare a noțiunii securității economice a sectorului bancar și anume „aceasta reprezintă totalitatea condițiilor și factorilor care asigură abilitatea băncilor de a evita diferite amenințări cu caracter economic negativ și sprijinul dezvoltării unei economii naționale independente și stabile”.

Securitatea economică a sectorului bancar are un caracter foarte complex și multifuncțional, de aceea cel mai important aspect este detectarea la timpul potrivit a amenințărilor și elaborarea măsurilor pentru a elimina aceste primejdii, lucrul respectiv sporind considerabil nivelul securității sectorului bancar. Amenințările care cauzează pericolul sectorului bancar sunt de două tipuri externe (care au cea mai negativă influență) și cele interne. Ele pot fi structurate după cum este prezentat în figura 3.

Figura 3. Amenințările sectorului bancar

Sursa: elaborat de autor.

După cum menționează autorul articolului „SECURITATEA FINANCIARĂ – COMPONENTĂ PRINCIPALĂ A SECURITĂȚII ECONOMICE A BĂNCILOR” Dina Mărgineanu, în scopul asigurării securității sistemului bancar, este necesar a rezolva un set de probleme, inclusiv:

- determinarea setului de criterii ce corespund noțiunii „bancă problematică”;
- evidențierea și analiza factorilor ce determină probabilitatea apariției problemelor la unele bănci din totalitatea lor;
- evidențierea și analiza factorilor ce determină probabilitatea apariției problemelor la unele bănci pe diferite perioade și grupuri de bănci aparte [1, p. 187].

A vorbi despre un sistem bancar stabil nu se poate deoarece toată activitatea bancară este una riscantă, numai așa se poate realiza o activitate normală de dezvoltare continuă a sistemului bancar.

Scopul final în această joacă este de a stimula concurența naturală între bănci, dar această concurență trebuie să fie limitată în așa fel, încât să nu provoace daune sistemului financiar al statului având ca finalitate apariția crizelor economice.

În concluzie la cele abordate în acest studiu, remarcăm faptul că obiectivele strategice de asigurare unei securități naționale, care pot fi și trebuie utilizate pentru a asigura o securitate economică bancară înaltă sunt:

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE
ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

asigurarea securității naționale pe baza creșterii economice prin dezvoltare unui sistem național bancar inovativ, creșterea productivității muncii, utilizarea noilor surse de finanțare, modernizarea sectoarelor economiei naționale, îmbunătățirea sistemului bancar, și dezvoltarea sectorului relațiilor internaționale financiare.

Astfel zis în scopul de a opune rezistență amenințărilor care pot afecta sistemul bancar și care au ca rezultat influențe și asupra securității naționale, trebuie urmărit ca instituțiile guvernamentale și sistemul securității naționale să-și concentreze atenția asupra asigurării unui sprijin politicii social-economice naționale, orientată spre întărirea piețelor financiare și creșterea lichidității sistemului bancar. În asigurarea securității sale, băncile vor proceda în conformitate cu cadrul legislativ de reglementare în vigoare. Fiecare standard, recomandare, și bună practică, experiență și informație care poate contribui la îmbunătățirea securității va fi evaluată și apreciată.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Mărgineanu, Dina, *Securitatea financiară – componentă principală a securității economice a băncilor*, în *STUDIA UNIVERSITATIS*, 2010, nr.7 (37), p. 184 – 187.
2. Mileaev, P.V., *Экономическая безопасность коммерческого банка в системе национальной безопасности государства*, în *Аудит и финансовый анализ*, 2010, nr. 2.
3. Senchagov, Viaceslav, *Economic security: Production – Finance – Banks*, Finstatinform. 1998, p. 1 – 5.
4. George, Macesich, *Issues in Money and Banking*, Praeger Publishers, 2000, p. 55.
5. Benton, Gup, *The New Financial Architecture: Banking Regulation in the 21st Century*, Quorum Books, 2000, p. 129.
6. Benton, Gup, *The Future of Banking*, Quorum Books, 2003, p. 363.